

ІСТОРІОСОФСЬКІ ДОСЛІДЖЕННЯ

УДК 821.161.2-1.09:94(477)

*О. Сліпушко, д-р філол. наук, проф.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка*

ГЕРОЇЧНИЙ ЧИН У ПОЕМІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА "ГАЙДАМАКИ"

У статті досліджується проблема героїчного чину в поемі Тараса Шевченка "Гайдамаки". Аналізується образна система твору, його ідейна спрямованість. Зроблено акцент на безпосередньому зв'язку героїчного чину і концепту української національної державності.

***Ключові слова:** Тарас Шевченко, поема "Гайдамаки", героїчний чин, національна держава, історичний контекст.*

Знаковою і значною мірою програмною для розвитку концепції Духовної держави Тараса Шевченка, утвердження національного героїчного чину стала його поема "Гайдамаки" (1839–1841). У своїх замітках щодо твору поет писав: "Злодій, розбойник, або гайдамака – такими остались гайдамаки по Коліївщині. Такими їх знають і досі". Натомість сам поет категорично не погоджується з таким сприйняттям та інтерпретацією гайдамаків і феномену гайдамацтва в історії України загалом. Він чув про гайдамаків від діда, у його свідомості сформувався той образ гайдамацтва, яким його бачив народ. А саме народ Т. Шевченко вважав справедливим та об'єктивним суддею. Тож в уяві людей, у народній пам'яті гайдамацтво постає в образі романтичного героя, відданого своєму народові, здатному пожертвувати своїм життям заради нього. Відтак, у поемі "Гайдамаки" Т. Шевченко ставить собі за мету зобразити криваве гайдамацьке повстання як протест, учасниками якого рухали високі національні, політичні та моральні чинники, а не якісь інші. Т. Шевченко твердо стоїть на тому, що це був організований виступ народу проти своїх поневолювачів. У цьому виступі народ об'єднався і піднявся на боротьбу, заявивши про своє право бути нацією і володіти свободою волі.

Погоджуємося з думкою І. Дзюби про те, що ознакою зрілості національної літератури, свідченням її духопідйомності, "співмірної з потребами історичного утвердження суспільства, була її здатність створити високий поетичний епос" [2, 141]. Зразками такого епосу у світовій літературі він вважає "Визволений Єрусалим" Торкватто Тассо, "Чайльда Гарольда" і "Мазепу" Дж. Байрона. В українській літературі протягом тривалого часу, до виходу Т. Шевченка у літературний простір, не було суспільного "замовлення" на такий епос. Своєрідну роль "протоепосу" в українській давній літературі

відіграли козацькі літописи, авторами яких виступили, зокрема, Самовидець, Григорій Грабянка, Самійло Величко. Апогеєм барокового літописання і знаменням нової доби в історичному бутті українського народу стала "Історія Русів" з її ідеями вольності та природного права кожного народу на власну державність і незалежність. Ці пам'ятки засвідчили піднесений і сильний національний дух у літературі, її прагнення не просто фіксувати події, а **осмислювати їх із метою формувати концепції національної державності.**

Першим зразком такого національного епосу в епоху нової української літератури стала поема Тараса Шевченка "Гайдамаки". Твір присвячений інтерпретації конкретної історичної події – селянського повстання 1768 року, що отримало назву Коліївщини. Фактично це був колосальний за силою свого вияву національний рух, спрямований проти посилення кріпацької залежності та на захист православ'я як споконвічної віри предків. Крім того, останнє завжди бачилося як одна з важливих складових **національної козацької державності.** Як правомірно зазначає М. Попович, "світ гайдамаччини – кривавий карнавал, страшний бенкет з танками смерті. Дітовбивство й братовбивство. Антитеза притчі про блудного сина: повернення молодшого брата маніфестує вищу цінність покаяння і прощення, а покарання молодших дітей, які не мають навіть особистої провини, є неначе страшною карикатурою на тему прощення" [4, 372]. І цей "карнавал" не випадковий. Він зумовлений тим, що боротьба за власну державність супроводжувалася численними протистояннями: як між своїми, так і з іноземними поневолювачами. Колосальний патріотичний пафос твору, ствердження у ньому ідеї змагань українського народу за волю і незалежність, наявність не тільки соціального, а й національного спрямування репрезентують поему Т. Шевченка як твір масштабний за своїм ідейно-тематичним спрямуванням і виявом національних чинників.

Звернення Тараса Шевченка до подій Коліївщини було не випадковим, адже в історії українського народу то була фактично остання сильна спроба селянства повернути собі волю і гідність, утвердити своє національне обличчя. Значною мірою гайдамацький рух, особливо на початку та після втрати лідерів, мав характер стихійного протесту, проте це не був сліпий бунт проти панського гніту. У своєму розпалі та на вершині здійснення головних визвольних акцій соціального і національного характеру повстання було добре організованим. Його учасники ставили собі за мету звільнити селян як від соціального, так і від національного гніту. Тому учасники Коліївщини вели боротьбу фактично на два фронти – з власними панами, які нещадно гнобили і визискували простий народ, і польсько-шляхетською окупацією, що проявлялася, зокрема, у наступі на українську православну церкву.

Саме Коліївщина породила і дала нації яскравих народних лідерів – надзвичайно сильних особистостей, безмежно відданих справі боротьби за національну і соціальну волю. Мета їхньої боротьби – цілком зрозуміла і чітка. Вони прагнуть **утвердити козацьку державність – Гетьманщину**. Крім боротьби зі своїми панами, гайдамаки зіштовхуються з одночасним протистоянням польській шляхті та російським каральним військам. Загалом існують різноманітні історичні інтерпретації фактів Коліївщини. Так, у польській історіографії домінувала виключно негативна оцінка гайдамаків. Натомість в українському фольклорі гайдамащина показана як колосальний за своїми обсягами підйом українського народу в боротьбі за волю і правду. Нація зафіксувала у своїй історичній свідомості вияви безпрецедентного героїзму, відданості учасників **ідеям національної волі та соціальної справедливості**, за яку вони боролися. У перекладі з турецької мови "гайдамака" означає "той, хто проганяє геть", "той, хто переслідує". І ця давня етимологія слова відображає глибинну суть гайдамацького руху, головною метою якого було звільнення українських земель від польсько-шляхетських окупантів. Первісно стихійний гайдамацький рух супроводжувався постійними спробами спрямувати його в організоване русло. Передувало Коліївщині повстання 1734–1735 рр. під проводом козацького полковника Верлана, за яким піднялася на боротьбу майже вся Правобережна Україна. Потім була низка гайдамацьких повстань 1750 року. Апогеєм стала Коліївщина 1768 року. Як бачимо, **цей рух народжувався у надрах народу поступово, вилившись фактично у національний визвольний фронт**.

Вагому роль під час Коліївщини відігравав **релігійний момент**. Польща нав'язувала українському народові уніатство, яке було покликане послабити відчуття **національно-релігійної окремішності**. Протистояння православ'я та уніатства серед українського народу стало справжньою національною трагедією. Адже відсутність релігійної єдності підривала основи нації, порушувала її глибинну, віками закладену монолітність. Тож Коліївщина, як протистояння соціальне і національне, у народному розумінні та сприйнятті була священна, бо колії захищали національну честь і гідність.

22 червня 1768 року гайдамаки здобули Умань, де проголосили Гетьманщину. В тому історичному проголошенні говорилося, що панщина і шляхетство ліквідовуються, всі українці будуть вільними козаками, вся українська земля називатиметься Гетьманщиною, як у старі часи. Гетьманом тоді було обрано Максима Залізняка, головним комендантом збройних сил – уманського полковника Івана Гонту. Чітко визначалися повинності народу щодо української держави, будь-які самовільні контрибуції заборонялися. Наголошувалося, що в

державі повинні панувати лад і порядок, які ґрунтувалися на принципах справедливості та рівності всіх громадян. Україну було поділено на полки й сотні під єдиною верховною владою гетьмана. Фактично **це був ідеальний державний устрій, прийнятний для української національної еліти та її народу**. Тож і Т. Шевченко апелює саме до нього. Проголошена у "Гайдамаках" національна ідея була підготовлена такими творами на історичну тему, як "Іван Підкова", "Гамалія". А в цій поемі вона репрезентована в усій своїй багатогранності.

Передусім Т. Шевченко картає своїх сучасників за те, що втратили почуття історизму, забули славні традиції своїх предків:

*Од козацтва, од гетьманства
Високі могили –
Більш нічого не осталося,
Та й ті розривають...*

Він звертається до нащадків козацтва:

*Любіть її, думу правди,
Козацьку славу...*

Найефективнішим способом відродити славні традиції Т. Шевченко вважає звернення до тих історичних постатей, які стали рушійною силою Коліївщини, її лідерами і натхненниками. Передусім повстання вивело на сцену таку видатну особистість, як Максим Залізняк.

За історичними даними, до повстання Максим Залізняк був послушником у Мотринському монастирі, де збирався стати його ченцем. Але то була своєрідна конспірація, адже сам монастир став фактично центром підготовки повстання. Та й сам Максим Залізняк мав попередній військовий досвід, був пушкарем у запорозькому війську, знаний серед козаків як блискучий лідер та організатор. Тож те, що саме він опинився на чолі гайдамацького руху, не було випадковістю. На звільнених Залізнякам територіях знищувалася кріпаччина, а залежні селяни оголошувалися козаками, тобто вільними людьми. У містечках і селах встановлювалося народне самоврядування, відповідно до козацького устрою. Таким чином реалізовувалися та втілювалися у життя засади того ідеалу держави, який бачив перед собою Тарас Шевченко.

Коли стало відомо, що на Умань іде великий загін повстанців, Іванові Гонті польський уряд доручив вивести надвірних козаків назустріч повстанцям і розгромити їх. Народні перекази свідчать про те, що коли два війська стали один навпроти одного, Гонта запропонував козакам перейти на бік повстанців, об'єднатися з

ними. Ті погодилися. Так Максим Залізняк та Іван Гонта стали побратимами. Після того вже об'єднане військо взяло Умань. Сучасні історичні дослідження свідчать, що під час "уманської різні" Гонта робив усе можливе, щоб урятувати польських жінок і дітей. Це стало прикладом вияву щирої шляхетності, великодушності та гуманності. Щодо позиції російського уряду, то спочатку Катерина II підтримувала гайдамацький рух, намагаючись використати його у протистоянні з польською державою. Проте потім сама імператриця злякалася масштабності гайдамаччини, реальної можливості утвердження незалежної та сильної Української держави. За наказом цариці російський полковник Гурев, ставши табором біля заgonу повстанців, запросив Залізняка і Гонту нібито на дружній бенкет. Але там їх схопили і закували в кайдани. Більшість повстанців були взяті в полон і обеззброєні. Поступово боротьба без лідерів перетворювалася на стихійну і в результаті завершилася поразкою. Після того царський уряд розпочав жорстоку помсту українському селянству. А самого Івана Гонту тримали в ямі у кайданах на руках і ногах, жорстоко катували, а потім піддали страшній смерті.

Сама особистість Івана Гонти викликає колосальну повагу. Він мав добру шляхетську освіту, чудово знав польську мову. Його майськова кар'єра складалася блискуче. Гонта отримав чин сотника надвірних козаків від графа Потоцького, який також подарував йому два села. Він був розумний, сміливий, ставився до простих людей як до рівних. І така людина пожертвувала своїм забезпеченим життям заради інтересів народу. В інтерпретації народу і Т. Шевченка, який ішов виключно за національною традицією, це викликало неабияку повагу і розуміння. Іван Гонта був визнаний і проголошений не просто лідером, а народним лідером повстання. Тарас Шевченко використав легенду про вбивство Гонтою своїх дітей для того, щоб показати гайдамаків як людей, які боролися за волю України. Проте сама ця війна по суті своїй була жорстокою, тож не гребувала навіть найстрашнішими речами. В образі Івана Гонти Т. Шевченко звертає увагу насамперед на його здатність до самопожертви в ім'я національних ідеалів. При цьому світогляд Т. Шевченка визначає така християнська істина: "Аще кто рече, яко люблю Бога, а брата свого ненавидит, лож есть". М. Попович із приводу цього вчинку Гонти зазначає: "Жахливіше, ніж синовбивство – або особливо жахливе синовбивство – є, з погляду Шевченка, байдуже впрягання дітей у ярмо повсякденного рабства.

Страшніше, ніж померти, може бути тільки одне: проспати своє життя, перетворивши його на невиразний, сірий шерех днів, що змінюють один одного "так на так" [4, 373]. Т. Шевченко не закликає вставати брат на брата, а застерігає від страшної громадянської війни. У його словах звучить пересторога:

*Схаменіться! Будьте люди,
Бо лихо вам буде.
Розкуються незабаром
Заковані люде,
Настане суд, заговорять
І Дніпро, і гори,
І потече сторіками
Кров у синє море
Дітей ваших... і не буде
Кому помагати.
Одцурається брат брата
І дитини мати.*

Ці слова поета стали своєрідним пророчим апокаліптичним баченням того, куди може привести така національна і соціальна ситуація в Україні.

Щодо вчинку Гонти стосовно своїх синів, то І. Дзюба зазначає: "Моторошний вчинок Гонти вже понад півтора століття викликає суперечливі, прямо протилежні моральні судження: від розуміння його як найвищого акту патріотизму, на який здатна героїчна козацька натура, до огидження ним як виявом безтямної люті або й психічного збочення. Мені здається, обидві ці популярні оцінки мають одну і ту ж саму спричиненість: поверхове прочитання поеми. Шевченко взагалі весь категорично протипоказаний однозначним інтерпретаціям, а "Гайдамаків" це стосується особливо. Чи варто "допитуватися" в Шевченка, як він "розцінює" Гонтині жертвоприношення, коли маємо зовсім інше: вибір поетом такого епізоду (історичного чи вигаданого), в якому сконцентровано всю жахливість релігійної ворожнечі між людьми, особливо коли вона накладається на ворожнечу соціальну і національну" [2, 157].

Дійсно, цим убивством Гонтою своїх дітей Т. Шевченко порушує питання релігійної ворожнечі. Він стоїть на тому, що люди однієї віри – це певною мірою духовні брати. Тож протистояння між братами веде до нищення передусім родини, а потім – нації. Т. Шевченко фактично утримується від особистих оцінок учинку Івана Гонти, виносячи це на загальний розсуд нації, показуючи співвітчизникам страшні й трагічні наслідки релігійного протистояння серед свого народу. Таким чином поет закликає до релігійної єдності, відданості вірі своїх предків – православ'ю, адже саме воно від часів Київоруської держави складало основу не тільки світогляду народу, а й було стратегічно важливим напрямком державної політики.

Л. Білецький у брошурі "Шевченко і Гонта" (Прага, 1941) наголошував на тому, що Іван Гонта – не тільки "безмежний образ міту", а й "носій історіософічної концепції Шевченка". Це Неофіт,

який зумів почути голос Нації. "Вбий у собі все найдорожче, залиши батька, матір, родину, принеси в жертву навіть рідних дітей і йди за Мною, коли хочеш стати Моїм вірним сином. І Гонта приніс у жертву все... і пішов на служіння Нації, бо його покликала на це діло Доля... Такий конкретний шлях служіння Україні накреслив Шевченко, такий визначив категоричний імператив в ім'я Нації, що компромісів не знає" [1, 172]. Убивство Гонтою синів дослідники та інтерпретатори творчості Т. Шевченка порівнюють із біблійною історією про Авраама та Ісаака. Авраам був готовий офірувати сином для того, щоб виконати волю Господа. Натомість жертва Гонти у Т. Шевченка має політичний характер. Фактично для Т. Шевченка цей епізод є контекстом для роздумів про сенс і суть релігійного протистояння і важливість єдності віри серед нації. Гонта говорить:

*...не я вбиваю,
А присяга.*

Бачимо, що він не може переступити через військову присягу та обов'язок перед своєю нацією. Тому особисте стає на другий план поряд із народним.

Авторська позиція у поемі "Гайдамаки" є яскраво вираженою. Від себе самого Т. Шевченко звертається передусім до українських гетьманів, які у минулому були головними носіями ідей козацької державності:

*Гетьмани, гетьмани, якби то ви встали,
Встали, подивились на той Чигирин,
Що ви будували, де ви панували!
Заплакали б тяжко, то ви б не пізнали
Козацької слави убогих руїн.*

І завершення всього того є таким:

*Гомоніла Україна,
Довго гомоніла,
Довго, довго кров степами
Текла-червоніла.
Текла, текла та й висохла.
Степи зеленіють;
Діди лежать, а над ними
Могили синіють.*

Так завершилася Коліївщина – остання сильна спроба українського народу відстояти свою волю і незалежність. Сильна, проте трагічна і кривава. Вона заявила про силу і волелюбність української нації, про її готовність до боротьби. Те протистояння

було нерівним, адже гайдамаки не могли вистояти проти двох сильних супротивників – польського та російського урядів.

Феномен поеми "Гайдамаки" полягає у тому, що твір був написаний Т. Шевченком на третьому році після звільнення з кріпацтва. Він засвідчив колосальну силу волі, нестримне прагнення до свободи, глибокий рівень свідомості митця. "Гайдамаками" Т. Шевченко репрезентував не стільки власне бачення цього феномену в історії України, скільки свою **національну свідомість, свій патріотизм**. В образі звільненого Яреми бачимо самого Т. Шевченка, який отримав свободу:

*Ярема гнувся, бо не знав,
Не знав, сіромаха, що вирости крила,
Що неба достане, коли полетить...*

І після років рабства і неволі він нарешті відчув жадану свободу:

*У моїй хатині, як в степу безкраїм,
Козацтво гуляє, байрак гомонить;
У моїй хатині синє море грає,
Могила сумує, тополя шумить,
Тихесенько "Гриця" дівчина співає –
Я не одинокий, є з ким вік дожить!
От, де моє добро, гроші,
От де моя слава...*

Через образ Яреми Т. Шевченко у своєму поетичному просторі відобразив той психологічний злам, переродження, перехід із неволі до волі, який визначив увесь його пізніший світогляд. 1857 року в своєму "Журналі" Т. Шевченко напише про це так: "Я із брудного горища, я, нікчемний замурза, на крилах перелетів до чарівних зал Академії митців... Я користувався вказівками і дружнім довір'ям найвидатнішого маляра в світі (мова йде про Карла Брюллова). Я жив у нього на помешканні, або, краще сказати, в його майстерні. І що ж я робив? Над чим я працював у цій святині? Дивно й подумати... Я складав тоді українські вірші, які потім упали таким страшним тягарем на мою вбогу душу. Перед його чудовими творами я задумувався і лелівав у своїм серці свого сліпого Кобзаря і своїх жадних крові Гайдамаків. В тіні його артистично-розкішної майстерні, як у палючій дикій степу над Дніпром, передо мною мигали мученицькі тіні наших бідних гетьманів.

Передо мною стелився степ, засіяний могилами. Передо мною пишалася моя бідна Україна у всій непорочній меланхолійній красі своїй. І я задумувався, я не міг відвести своїх духовних очей від цієї рідної чарівної краси".

Крила, які вирости в Яреми, вирости і в самого Т. Шевченка. І в цьому глибокий автобіографізм образу Яреми. То були крила національної свідомості, бачення себе як провідника нації. Це місійне усвідомлення прийшло до Т. Шевченка рано, фактично разом із волею. Доля Яреми, як і доля самого Тараса Шевченка, безпосередньо пов'язана з Україною. **Фактично відбувається ототожнення особистості з Вітчизною. Духовне "Я" поета і героя зливається з духовним "Я" України, її ментальною сутністю.**

Має рацію Віктор Петров, говорячи про те, що гайдамаччина "є істотною ознакою, властивою прикметою душі України. Гайдамацький повстанський дух, дух національно-революційних змагань, є правдивий дух України.

*Місяць впливає,
Червоніє круглолиций,
Горить, а не сяє,
Неначе зна, що не треба
Людям його світу,
Що пожари Україну
Нагріють, освітять.*

"Гайдамаки" Шевченкові – це твір не епізодичного обсягу, де дана окрема подія, описана в поемі, переступає рамки поодинокого й замкненого в собі факту. Тож акція гайдамаків стає символом універсальним, що зберігає свій сенс для кожного стану в історичному житті українського народу.

Саме так і сьогодні, як і вчора, як і сто років тому, як і в відношенні до XVIII або XVII ст., сприймається та картина України, яку перед паствою рисує в своєму казанні благочинний:

*Од Конашевича і досі
Пожар не гасне, люди мруть,
Конають в тюрмах, голі, босі...
Діти нехрещені ростуть,
Козацькі діти; а дівчата,
Краю козацького краса,
У ляха в'яне, як перш – мати,
І непокрита коса
Стидом січеться, карі очі
Гаснуть в неволі; розкувати
Козак сестру свою не хоче,
Сам не соромиться конать,
В ярмі у ляха... Горе, горе!
Молітьсь, діти! Страшний суд*

*Ляхи в Україну несуть, –
І заривають чорні гори.*

А заклик:

*Не дайте матері, не дайте
В руках у ката пропадать –*

звучить однаково гірко й пристрасно, якби його й не було виголошено" [3, 52–53].

Далі В. Петров зауважує, що тема крові є провідною у "Гайдамаках". Він ставить цілком закономірне питання і дає відповідь на нього: "Чи є другий письменник у світі, що так пророчно реалістично змалював би жадоху крові, цей терор національної революції, що її носіями виступали в XVIII ст., випереджаючи 1793 рік у Франції, гайдамаки, ці якобинці України? <...> Шевченко виступає в своїх "Гайдамаках" як поет-націоналіст! <...> З теми "крові" виростає тема "держави". З ідеї національної революції й терору – ідея національної державності України. Її вкладає Шевченко в уста своєму героєві Яремі" [3, 54]. Слід наголосити, що **націоналізм Тараса Шевченка є особливим, він – "поет-націоналіст, і почуття національної виключності доведено в нього до найвищого напруження, до останньої межі**, до палання немов білим вогнем розпеченого заліза, але його націоналізм не є егоїстичним. Ідеї егоїстичного націоналізму він протиставляє ідею братського націоналізму. Змалювавши картину кривавої боротьби, Шевченко зауважує:

*Отаке-то було лихо
По всій Україні!
Гірше пекла...
А за віщо?
За що люди гинуть?
Того ж батька, такі ж діти,
Жить би та брататься!*

Шевченківський націоналізм вільний од гріха глухого і темного, скупого і духовно обмеженого егоїзму. У його прагненні волі для українського народу не було і нема нічого егоїстичного. Волю розуміє Шевченко не як свавілля, а як прояв звільненого духу, великодушність" [3, 55–56].

Тарас Шевченко витворив у поемі "Гайдамаки" образи непересічних національних лідерів, вклавши у них власне бачення українського державника. У цьому творчому задумі втілено прагнення митця бачити на чолі Української Держави "нового Вашингтона" – сильну особистість, здатну на героїчний чин в ім'я національної ідеї.

1. Білецький Л. Шевченко і Гонта. – Прага: Б. в., 1941. – 140 с. 2. Дзюба І. Тарас Шевченко. – К.: Видавничий дім "Альтернативи", 2005. – 704 с.
3. Петров В. Тарас Шевченко як поет нації // Хроніка 2000. Зарубіжне шевченкознавство (з матеріалів УВАН). – Ч. 1. – 2010. – Вип. 3 (85). – С. 43–61.
4. Полович М. Нарис історії культури України. – К.: АртЕк, 1999. – 727 с.

Надійшла до редколегії 12.03.13

Слипушко О.

Героический чин в поэме Тараса Шевченко "Гайдамаки"

В статье исследуется проблема героического чина в поэме Тараса Шевченко "Гайдамаки". Анализируется образная система произведения, его идейная направленность. Сделано акцент на непосредственной связи героического чина и концепта национальной государственности.

Ключевые слова: Тарас Шевченко, поэма "Гайдамаки", героический чин, национальное государство, исторический контекст.

Slipushko O.

Heroic Aspect in Taras Shevchenko's Poem "Gajdamaky"

This article talks of the heroic aspect in the poem of Taras Shevchenko "Gajdamaky". It examines the system of images used in the poem as well as its idea direction. The author underlines the immediate connection between the heroic aspect and the concept of the national state.

Key words: Taras Shevchenko, poem "Gajdamaky", heroic aspect, national state, historical context.

УДК 821.161.2-1.09:94(477)

*В. Яременко, канд. іст. наук, доц.,
Хмельницький національний університет*

"ВО ДНІ ФЕЛЬДФЕБЕЛЯ-ЦАРЯ..." РЕМІНІСЦЕНЦІЇ З НОВОЇ ІСТОРІЇ У ТВОРІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА "ЮРОДИВИЙ"

У статті досліджуються історичні аспекти поезії Тараса Шевченка "Юродивий" з позицій розуміння й осмислення ним нової історії. На цій основі пропонується нове бачення твору, збагачується його коментар.

Ключові слова: нова історія, історіософія, історична епоха, історичні персонажі, імперське правління, конформізм, христологія.

Поетичний текст Тараса Шевченка "Юродивий", написаний орієнтовно у грудні 1857 року в Нижньому Новгороді, не обділений увагою науковців. Не бракує розлогих коментарів та інтерпретацій. Одна з останніх студій належить Юрію Барабашу, який у своїй монографії "Просторінь Шевченкового слова" зовсім не випадково для ілюстрації тієї безмежності виокремив саме цей твір. Адже в